Twentse Taalbank

DE NIEJE TIED

BLAD IN T PLAT

9

Juni 2002
321-360

H.H. ter Balkt
Jan Gerard
Gerrit Klaassen
Gerrit Lansink
Frank Löwik
Anne van der Meiden
Sebastiaan Roes
Bennie Sieverink
Fred van de Ven
Goaitsen van der Vliet
Theo Vossebeld

Groov van ne haark

Twentse Taalbank

De Nieje Tied

Blad in t plat No 9, juni 2002, 40 ziedn, weenkelpries 4,50 euro

Weerldwied Webstie http://members.home.nl/goaitsen/dnt

Redaktie Gerrit Klaassen (053-4310019), Frank Löwik (058-2131941), Goaitsen van der Vliet (053-4359229, 06-27597454)
Möggelike biejdreagn (as t kan op n schiefken of as netpostbiejloag) noar n oetgeaver. Tekstn wördt opnömn in de Standaard Schriefwieze.

Oetgeaver De Oare útjouwerij (De Aandere oetgeaverieje)
t Sander 36, 7522 AM Eanske, 053-4359229, netpost goaitsen@home.nl

Abonnemeantn Ieder nommer kump eerst as t kaant kloar is. As vastn leazer betaal iej tien euroceant de bladziede (in t boetnlaand, krek as lös in n bookhaandel, nen haalvn euro t nommer meer) en op zien meenst 12,50 euro van te vuurtn op giro 4611391 van n oetgeaver, met opgoave van t eerste nommer wa'j in de busse weelt. A'j schriftelik opzeit (of as wiej t der biej daal smiet!) krie'j wierum wat der nog steet van oew vuurschot. Alle vuurgoande nommers bint nog te kriegn vuur n zölfdn pries.

Tekstverzoarging en zetweark Bits & Books, Eanske

Drukweark Augustijn, Eanske

Beeldmeark en vuurkaft Gerhard van Dragt bNO. De teekning van Albert Bouhuis biej *Groov van ne haark* kö'j oe bekiekn krek zooat n maker t meann, a'j t blad nen kwartslag rechtsum dreait.

Sponsor De auteurshonoraria vuur de metwearkers an dit nommer wördn betaald duur Morsink Architecten B.V. in Oald Oatmörske.

© 2002 **De Nieje Tied, Eanske** Niks oet dizze oetgaav mag wördn oavernömn zoonder schriftelik goodveendn vuurof van n oetgeaver en/of van n auteur den t anbetref.

ISSN 1380-6955

Twentse Taalbank

INHOALD

Gerrit Klaassen, *Ne nieje tied* 322
Frank Löwik, *Tusken keunst en kitsj* 325
Goaitsen van der Vliet, *Tusken keunst en kitsj* (2) 330
Anne van der Meiden, *Op de vlöggel van de weend* 331
Gerrit Lansink, *Bolbak* 333
Gerrit Lansink, *Dree gedichtn* 336
Sebastiaan Roes, *Twee gedichtn* 338
H.H. ter Balkt, *Zölfportret as Mastbos, Sjekkie* 340
Gerrit Klaassen, *Hen en wierum met t spoor noar Goor* 342
Jan Gerard, *Tweedoeznd-en-zoovöl-der-biej* 343
KORT EKUURD:
- Gerrit Klaassen oaver *En zo kleait wiej verdan...* 348
- Oaver *Naast het Nederlands* 349
- Oaver *Wat (nog) niet in Dijkhuis staat* 349
- Oaver *Biebel in de Twentse sproake* 350
- Oaver *Welldage* 351
- Goaitsen van der Vliet oaver *Jipke en Jannöaken* 352
Bennie Sieverink, *Stokkern* 354
Fred van de Ven, *Kuiern deur Marti* 355
Theo Vossebeld, *Twee peerde* 356
Gerrit Klaassen, *Groov van ne haark* 357
LEU, POTLEU & STUMPKES:
- Gerrit Klaassen, *De weerde van ne taalpries* 358
- Goaitsen van der Vliet, *Joa, wat meant n dokter!* 358
- *Klöafzin* (5) 358
IN & OAVER T PLAT 359

Twentse Taalbank

Ne nieje tied

Oaver twee tiedsbegripn

Watleu kwam t in t eerste nommer van DE NIEJE TIED luk vrömd vuur dat der in t binnkaft van t blad van doan wördt t eerstkomnde nommer 'kump eerst as t zoo wied is', dewiel dree ziedn wiederop oonder *Verschieningsdoatums* steet: 'Op zien meenst (...) een moal in t haalve joar (...) en op zien meest um de twee moand'. Un perbeern um dat s oet mekaar te doon.

Eer t zoo wied is

t Koomp mangs wal s vuur da'w nen leazerd van dit blad treft den dan vrög honneer en hoo vaak *De Nieje Tied* noe feiliks oetkoomp. Dan wi'k nog wal onder verwiezing noar de binnkaant van t kaft reciteern: 'Ieder nommer kömp eerst as t zoo wied is.' Een van de schrievers van DNT hef t blad in t plat wal es 'n regelmoatig onregelmoatig verschienend tiedschrift' neumd. Dat meann e nich as n kompelmeant; nichterum he'k t wa zoo opnömn.

n Dik deel van de leu wil of kan t mer nich begriepn lik t joa wa. 'Iej mosn der mer s vuur zoargn da'j iedere moand met n niej nommer oetkomt' zeg den eenn. Nen aandern veendt ieder kwartoal wal mooi en nen deerdn eenmoal in de veer moand. Der was der ok een den eenmoal in t joar wa t minimum vun. Iej heurt oe dat al dan mer s an en dan komt oe toch wier dee weurde noar boavntn hen: 'eerst as t zoo wied is'.

Laankzaam as eenknbeume

Eer a'w t zoo wied hebt koomp De Nieje Tied wier. Dat löt zich nich dwingn, wiej wilt niks fokseern. Um mer s met den oaldn sprök van Cato Elderink te doon: 'wat good is wast laankzaam as eeknbeume'. t Is al leefdeweark-oald-papier wat tusken al t aandere knooiweark duur möt gebuurn. Doarbiej, de marges van t plat wördt der met de joarn nich breder en boavnal nich better op. Ok a wilt strektaalperfesters aans loatn leuvn. Oalde strektaaln hebt as groondslag deend vuur t doomoals niejd te voarmn ABN, mer dat bint de meestn a laank vergetn. Zoo te zeen kan ne oalde sproak zich op zukke historiese groondn nich op vuurstoan. Hoo anakronisties at t ok wean mag, rechtervoort zoargt t Hollaands vuur n gemeen oetliekn van de strektaaln. t Varieerde klaanknpalet wördt hoo länger hoo eendudiger.

Twentse Taalbank

O'j dat noe riekdom neumn möt.

Tooknd is gin volgnd

In De Nieje Tied wi'w lever nich doon van 't volgnde', as wa van 't eerstkomnde nommer'. Doarmet wördt ok nich te voot en te peerd (eenkennig) vasthoaldn an n maksimoal halfjoarliks termien woarvan in t eerste nommer doan wördt[1]. At t der in zit is t mooi metnömn, mer van betaansie blif: eerst at der vuur veertig ziedn genog good spul is wi'w n niejd nommer t leavnslech zeen loatn. Doar koomp nog biej dat der dan ok voort a nen sponsor, mecenas of filantroop möt wean um de oetgoav möggelik te maakn. Mer dee stoat nich riegndik vuur t kanteurken woar at redaktieroad hoaldn wördt. Nichterum goa'w met De Nieje Tied stöarig verdan ok a kö'w nich op alle möggelike tiedn zegn honneer t tooknd nommer t daglech zöt. Wiej wilt oons nich oaver loatn haaln töt flodderige gaauwschrieveriej. Dee keump a rap genog biej t oalde papier.

Beteeknisveraandering

Hiervuur bint de weurde 'eerstkomnde' en 'tooknd' oet wilns noar de stie zet woar at ze stoat. Doar har vuur t zölfde geald ok nog 'ankomnd' biej könn stoan. Dizze weurde wiest noar ne tiedsanduding dee't in de hoed aans is as t lineaire 'volgnde'. 'Wiej hebt t der noar as t zoo wied is' getuugt van ne aandere beleaving van tied as 'volgnde moand möt t kloar'[2].
'Ne volgnde in de rieg' wis op t loopnde-baand-weark van nóa de industriële revolutie. Met t spinweel wearkn de hoesweavers vrogger op n droad too. Laterhen mosn de weavers in t fabriek t volgnde - en ních t tooknd - onderdeel in de rieg bewearkn. En t mos rapper as rap. Brök der nen droad dan 'moch' e m zölf betaaln. t Arbeidsethos wördn der een van 'tied is geald'. En doar he'w töt an vandaag-an-n-dag nog geregeld met van doon. t Lineaire 'volgnde' (iej heurt t de leu diznwegter al mer vaker zegn woar at ze ok 'komnd' of 'tooknd' broekn könt) hef vanoet t ekonomiese zwoartepeunt Hollaand vaster voot kreagn achter n Iessel. Doarmet veraandern t tiedsdeankn radikaal met.

---

[1] Frank Löwik/Goaitsen van der Vliet, *t Geet an!* DNT1, 3.

[2] 'Volgnd' en 'tooknd' zo'j vergeliekn könn met de Latiense begripn 'futurum' en 'adventum'. t Eerste wis meer op wat der (in de wiedte) op termien vuur oe oet lig dewiel t tweede meer duudt op wat oe nöager koomp, wat op oe tookoomp, wat der ankoomp.

Twentse Taalbank

Volgnd is nich tookomnd

Loa'w der vuur alle dudelikheed wal biej zegn dat t woord 'volgnd' diznwegter a nen zetlaank broekt wördt. Ok t Oaldsassies keant t 'volgn', mer dan meer in de beteeknis van 'der achteran goan': 'folgon' en 'folgen'. t Middelneerlaandse '(ver)volgens' is in t Hollaands 'volgende' wördn. De industriële revolutie hef met eer loopnde-baandweark 'de volgnde in de rieg' nog stearker anprisnteerd. Gin tied vuur stilstoan, aait mer verdan. A'j nich metdoot dan kukel iej der of. Den baand steet nich stille, mer löp alverdan mer duur. t Kiensel van t niejmoodse ondernemmerschop is doar a legd. Der bint nóg leu dee't der 's nachtns van dreumd en nat van n zweet wakker wördt umdat der nen tiedopnemmerd achter eer steet met ne haandklok in de knuuste.

Hoast zo'k hier zoo wied wiln goan um 'volgnde' dwingnder, imperialistieser (Hollaandser?) te neumn as 'tookomnd'. t Leste woord hef meer vort van eerst s ofwochtn en kiekn wat t gef en ok van n (vaaks verwochtingsvol?) oetzeen noar wat der nog komn kan. t Waarn benaamd ok gin Tukkers dee't an ginne kaant t grote götngat hille stukke van de weerld koloniseerd hebt. Kö'j t oe vuursteln?

Twentse Taalbank

Tusken keunst en kitsj

Zoo as alle daag was ok noe de zönne wier opgoan an de Vechte. De klokke leup lös van elvn, de leu hadn de koffie achter de kneupe en t was zon gröadjen of tweentig. Nee, der mankeern niks tevölle an. Allenig dat reagn!
'Hier of doar n schoer', imiteern Harko de radiostemme.
'Mer aaltied hier en nooit doar', deu Tone van de Plaat der achteran.
Wieders gaf t niks te mostern. De beide möa wadn good te sprekn. t Zol ja ok nen biejzöndern dag wördn. Goat mer noa: 'Tusken keunst en kitsj op kasteel t Loar in de toeristngemeente Omn'. Har in de kraantn stoan. En alman den wat biejzönders har, of meann te hebn, wördn vreendelik eneugd. Dat was oe wat. t Niejs har wied en zied n luk koortsig geveul egevn. Wel was der de leste acht daag noe nich efkes op n zoalder ewes? Moch wean da'j tusken den oaldn kroam dinge veundn dee weerde hadn. Of nich dan? De leu dreain zich op met verhaaln van eerdere oetzeandingn.
'Heb iej dat ezeen', vreug Harko doo zee den knesternden greendpad op leupn, 'den keerl met dat scheelderpleanksken van Brueghel? Har e joarnlaank de hete tuffelpanne op-ezet! Was n ton weerd.'
'Ter duveldag', reup Tone oet, 'dat zal oe gebuurn!'

Veur de zekerheid hadn de möa de schoefkoar good vol-epakt. Iej konn joa nooit weetn. Drukn wa zwoar aans, op dee keikes.
Grote tilvisiewaagns stönn - wat kon t scheln - rech of dwers op t grös. Binn was t gezellig drok. Keerl-en-gin-ean wel of der al nich maank göng.
'Psssss! Dizze kaante.' Harko trök Tone strabaant an n arm en hee wees wiederop. Doar wochtn Gradus Lullink met ne oalde koekkoeksklok oonder n aarm de beurte of. Iej hoovt ok nich iederene teagn t lief te loopn.
Och, kiekt oe dat s an. Doar zatn ze ampart an zukke töafelkes, al dee tilvisieberoemdheedn. Ne koppel volk der um too. Vol verwochting. 'Noe zee'j z' ok s in t weeld', zea Harko met nen gekn slag. Ze leutn den blik goan oaver alle leu. Tout Omn stön der. t Was vermakelik um van alns wat te heurn.
'Dit is, as ik miej dat zoo s ankiek, ne potvaze oet de keizerlike porseleinfabriekn van Jingdezhen.'
'Dat za wa', brach nen langn keerl in n gel ruutjesheamp döllig oet. t Was Willem Guusjes, den greunteboer van de Beerzerweg. Hee har de kipse der biej op-eloatn.
'...en zee is...', noe zetn den kenner de brille van t veurheufd op den nös, '...as ik de karakters good leas, oet de tied van K'ang Hsi, 1662-1722.'

Twentse Taalbank

'Noe heur iej t ok s van n aander', reup Harko der tuskendeur. De leu ammoal lachn. Mos könn, veun e.
Den van t antiek lachn ok met. Hee wochtn töt t ammoal wat betiejn. 'En hoo kom iej an dizze kurieuze vaze?' vreug e, oonderwiel e de brille wier umhoge scheuf.
'Zat in de familie', zea Willem, den nooit weurde tevöl har.
'Dan zal meneer der wa gedoan op wean', kwam den prisntator der oalglad tusn. 'Emosjonele weerde', har e t oaver.
Willem nikkopn van 'joa', wat n grappig effekt har, zonn grofn keerl met ne pette den bescheed gaf as n schoolkeend.
'Twaalfhoonderd brech e wa op', oordeeln den deskeundigen.
Willem kleurn as ne gebakn stoofpeer. In nen refleks scheut e op. 'Verkoopn!', schreeuwn e. Rooie vlekn an n haals. De leu heuldn zich den boek vaste. Den prisntator haaln um met nen haand op de scholder wier noar daaltn. Wat dach iej? Wa in beeld blievn, natuurlik.
Wiederop was nen scheelderiejnkeerl an t oreern an. 'Dat is den van den Brueghel!' reup Harko op-eweundn. Hee was gangs met ne beppe oet..? Joa, woaroet? Ze kon wa van t Vreeznven komn, met eern raarn proat. Harko en Tone gafn der wieders gin let op.
'Allo', zea Harko, 'wiej pakt oons dee deuze oet en goat der biej stoan. Aans goa'w net zoo dom vort a'w ankwamn.'
Zoo was t. En doarbiej, t was joa ok gin loopn met dat onabel pak. Tone leut t noar daaltn gliern. Doar ston t geval veur de groond. 'Eers mer t scheelderbeeld', zea Harko. Hee kreeg t der veurzichtig oet. Doar göngn ze in de vroagnriege stoan. Zoo heurt zich dat.
Mooi scheelderiej wa, veun Harko t zölf. Stön n zigeunerinneken op in n wit kleedjen. Meer nich an as wa. Da'j dan zoo half um half ok nog de - no ja, iej begriept t wa - konn zeen. En dan zonne dikke troan in t oge. Harko keek der wa s noa, 's oavnds late as e bes wat bier op har. Dan har e zuver met t meaken te done. Zoo geveulig was dat.
Veur eer stönn twee dikke keakelnde dreaigeate van wievn. Tone argern zich. Zoo kon e zich nich 'konsentreern', zea-r e.
Ene dreain zich um. n Gilleken. 'Iejleu hebt t zölfde scheelderbeeld as wiej', zea ze.
'Kiekt noe s Rietje.' Dat was dat aandere meanske. 'Mer wiej hebt gin uurwaark in n boavnhook'.
Nee, dat was woar. Dat leek ze toch wa makkelik. Mer wieders van t zölfde. 'Hoo is t meugelik', deu Rietje nog.
Harko keek der ok van op. 'No, joa. Kan t oons verscheln', haaln e de scholders op.

Twentse Taalbank

De moekes konn noar veurtn. Den deskeundigen deu niks as de brille van n kop griepn en dan wier opzetn. Net as Den Uyl vroggerdaagns. Ok net zonn kaaln kop. 'Hee gleemp mooi', zea Harko achter de haand. Net in n geluudsliw. Hadn ze wat heurd? Der wördn wa voel ekekn.
Woar of de dames dit geveulige waarkjen vort hadn, vreug den deskeundigen vermaakt. 'Toon an de Tuinstroat, Almelo?'
Joa, dat zölfde har hee ok a dach. In dat geval, deu hee spietig, was hee nich 'kompetent'. Konn ze t better s perbeern an n Lasondersingel in Eanske, zea-r e. Doar höng meer van dat spul.
Wat umstaanders lachn met t hille gezichte. Wat dee hadn?

Noe mochn Harko en Tone komn. Den kenner trök den jas der biej oet. t Zweet stön um veur de plätte. Zuver woar. Harko zag t. Hee pekkern Tone tusken de ribn. 'Woar heb iejleu dít vandan?', vreug den t weetn mos met trouwe hoondnoogn. t Leek of e inteans meu was.
'Gewoon, dat he'w in de kamer hangn', zea Harko greutsig. Of hoovn e dat nich te wean? Den kenner gaf nen zuch.
Dan zag Harko iets in ziene oogn tweenkeleern. 'En honneer kömp biej oeleu t grof voel?' wol e wetn. 'Zeit mer de grote stukke?'
Harko en Tone keekn mekaar an. Zagn ze n gemeen lachken? Wat har hee doar met oet te stoan? 'n Doonderdagmorn', zea Tone. 'Töt half tieene', maakn e der gedeenstig biej.
'Dan zeet da'j dat deenk op den stoepnraand zet', deu den aandern vaals. De leu der umhen konn t wa estimeern. t Geboe en ba maakn alns onverstoanbaar. Den kenner zölf hikn t oet. Hee kreeg zienn tukdook der biej en wreef zich deur de oogn. Oo, oo, wat lachn, wat lachn.
Harko wös a hoo late t was en pakn t konterfeitsel oonder n aarm. Tone har zich der sliepstartns tuskenoet emaakt. Antlestn zakn de desibeln. Den kaaln pestn nog van: 'Mer wa met de ofbeelding noar de stroatkaante... aans nemt ze t geels nich met!' Wier dat bruln en angoan. Harko drukn zich met den pak deur de leu, dee't drong op mekaar stönn, hen. Ba. Ze deudn um joa fanoalweg biej n bok!
Wat hef n meanske mangs wat te verdoern. 'Tusken keunst en kitsj in de toeristngemeente Omn'. Meuiste scheelderiej met. Kree'j as deskeundigen nen kaalkop den n japs wol oethangn. Zetn oe joa steale veur gek. Harko Velting en Tone van de Plaat wadn der efn of. Ze zatn achter de koffie. In n heukken. Woondn likn. Mosn ze natuurlik, leu in n tuk drietn. 'Veur de kiekciefers', meann Harko.
Tone reurn s met zon plestik pinneken deur n beker hen. 'Raandstedelike arrogaansie', zea-r e plechtig.

Twentse Taalbank

Harko keek ne met nös en bek an. Hoo kreeg e t oet n haals? 'Na ja, wiej loat oons den dag nich verneageln deur den prokkereur. Wiej hebt nog zat biej oons. Ne hille deuze nog.'
Doar zatn ze. Beker an de lippe. Harko keek deur de hete koffiedeampe hen. Kaanthoaldn kenn ze hier allenig van heurn zegn, dachn e. In den hook doar luk wieder zatn ammoal dröa. Met stof van n half joar. Of meer. En in de miln van dee oonzerieje nen zwartn spinkop. Groot as nen keenderhaand. Net wat veur Toos, dachn e biej zichzölvn, dee zol piel in n ean stoan.

'A, de keerls van t magazien!' t Kleunk bekeand. En schel. Harko wördn oet de prakkezoasies ehaald. Annemiep - no ja, Annemie feilik - van de bookhoalding. Kon der ok nog wa biej! 'Iejleu hebt de hoonderddoeznd ok nich wönn, zoo a'j der zit.'
Ze vertöl umsteandig - joa, hoo kon t ok aans! - zee har zonne oalderwetse grammofoon, met 'ken iej dat, zonn toethoornd?'
'Mja... joa...' Dee kenn ze wa, t kwam der niks te enthoesiast oet.
Foi, wat har zee an t slepn ewes. Twee tientjes zol t doon. 'A'j ne eers netjes oppoetsn. Kö'j begriepn dat...' Ze rätteln mer verdan. Niagarasproakwaterval. Harko en Tone wóln t eens nich begriepn. Harko veuln s. Hete, dee koffie. Ze konn met good fatsoen zoo nog nich in de been. 'Kiek', wees Annemiep saamnzweerderig, 'Gradus. Moch wa lillik wean, zuk loopn.'
En joa. Gradus Lullink stree met nen laandmetterstrad noar n oetgaank. Woar ne tonne stön. Hee tiln de koekoeksklokke boavn de macht en leut t ondeer theatraal lös. 'Koekoek', deu t nog eenmoal noa den klap. En Gradus noar boetn hen. Smietn met de deure! Tone spuj zich de koffie oaver de bokse van t lachn.
Kiek, zukke dinge maakt völ good. Ze waarkt as nen zönnestroal noa biester weer.
'Kriegt miej dee witte vaas s oet de deuze.' Harko was der wier hilndal biej.
'He'w noe nich wat aans as den draakn', börseln Tone teagn. Hee har vanmorn a nich begrepn woarum dat deenk met mos.
Harko leut zich nich van de wieze brengn, gliern van n stool en deuk op dee spinne of. Snelle beweging. 'Oe he'k!', zea-r e tevree. Hee leut de vaangst in de vaze lös. Haand op t lösse gat. 'Möt efn op oasem komn,' zea-r e met n knipeugken. 'Aans knip e der miej tuskenoet'.
Tone moch efn deur Harko ziene vinger kiekn. 'Noe mag iej efn, Annemiep', zea-r e, doo e oet-ekekn was. 'Ne höarige spinne met zukke lange peut.' Hee heul doem en wiesvinger nen bestn ean oet mekaar.

Twentse Taalbank

Annemieps trök rare mienn. Eern waterval was stil-evöln. Deu der van dat ze dreks vort mos. 'En nen plezerigen dag nog wieders.'
'Da's de eerste weenst', glöm Harko. Dit deerken is goald weerd.
Noe göngn ze in de riege stoan biej vrouw Zilverbaarg. Van dee keramiekzaak in Amsterdam. Ok zonne achter-oet-n-haals-proater. Wös alns van oalde pötte. Harko stön der met n oetgestrekn gezichte biej. Mer de teen jubeln um in de schoon. Tone kuchn van opweending. Noa ofloop de man twee börrelkes biej t Heukken', flustern Harko.
Verduld, wat ko'j toch nen hoop wil hebn op nen deur-de-weksn zoaterdag.

Twentse Taalbank

Tusken keunst en kitsj (2)

Miej duch Frank zien verhaal was nog geels nich oet, dus hier he'j t leste:

Noa n stief kerteerken warn Harko en Tone der an. t Meanske achter de toafel nikkopn vreandelik en Harko zetn de vaas met bedach veur eer op t roo pluuzn kleedjen. Met dat e zienn haand van de boavnkaante haaln, keek e der nog eavn in. t Ondeer zat doodstil op n boam.
Noe zol t schoapscheern angoan!
Vrouw Zilverbaarg keek van de vaze noar Harko en van Harko wier noar de vaze. t Was of zee deep an t prakkezeern an gung.
'Wat ducht der oe van?' deu Harko nog. Meer kreeg e der ok nich oet. Hee kon zien lachn hoast nich loatn.
Tone was oonderwiel nöast um goan stoan en perbeern noe ok opvalnd onopvalnd in de vaas te gloepn. Mer de pöttedeskeundige nam t witte gevaar in de haande, dreain t nen slag in t roonde en keek der oonder teagn an.
'Dit... dit is mirakels...', deu zee. 'Mag ik vroagn woar a'j den vort hebt?'
'Bo, gewoon, biej oons in t hoes van n balkn', gaf Harko bescheed. 'En wieders wi'k der alns nich van wetn. Pötte, da's joa meer vrouwleuswark.'
Tone verdoekn zich proestnd achter zienn haand.
'Mer dit is ne echte Meissner bolpotvaze oet de late zeuvnteende eeuw!'
Harko stun eer stoomp verwoonderd an te gaapn.
'En den is nen mooin ceant weerd, mö'j rekn.'
'Joa, dat za wa. Dan har de vrouw miej den geels nich met doan. Dat har e nich.' Hee keek vroagnd opzied. Tone maakn vrömde mienn. Wat zol t wean? t Was eer eerns, zoo leek ut wa. t Begun um te dreumn.
'Mean iej dat noe? Hoovölle dat dan?'
'Vanzölfs möt ik miej eerst alns nog n moal good ankiekn met de richtige beuk der biej, mar ik kan oe zøo wa zegn da'j met viefdoeznd der nich met bint.'
'Watte? Viefdoeznd?!...' Harko hapn noar loch. 'Geuldn of euro?'
Oonderwiel stotn Tone ne met n elboam in de zied. 'De spinne', sisn e. Ineenn was Harko wier biej benul. 'Heuw! Heandig-an!' Risselveerd rekn e met beare haande noar de vaze. Te late. Met dat vrouw Zilverbaarg der in wol kieken, kwam den dikn spinnekop oaver n raand hen kroepn, kats oaver ere vinger eern blootn aarm op. Zee göln t oet van schrik en leut t antieke deenk oet de haande keukeln. Bats! Doar ha'j t lign, veur de groond, in doeznd schöarde oet mekaar.

Twentse Taalbank

Op de vlöggel van de weend

Veurdröagn op Twentaal, vriejdag den 9n meert 2001 in t Theaterhotel van Almeloo

Wee'j dat nog, van vrogger, too de jongs (en ok wal wat wichter!) nog zölf vlegers maakn? Now koopt ze dee kaant en kloar: van dee onwies grote en dure Japanse of Sjinese joekels, dee flodders met völle flantuteriejn der an. Iej mot de hele familie metnemn um ze op te loatn. Nee, dee bedool ik nich. In oonze jonge joarn was dat eenvoaldig, meer kaant haandweark. Eerst mos iej lätkes zeen te kriegn biej de wearkplaats van n annemmer. Biej oons in Eanske was dat Beltman zien timmerfabriek. Doar stön aait de deure wied lös en dat was emspres bedoold veur jongs as wiej, um makkelik biej de lätkes te könn komn. Dat was de woare noaberschop! Nee, dat was gin jatn, dat was, meer stille zölfbedening. Ik geleuf dat den Beltman katteliek was en ik pries um der aait nog veur. De man begreep wat oons tookwam. No, dan mos iej nog touw versiern, vief ceant de klos, un geraamte maakn en dan kraantnpapier der um too. De raandn umvoaldn oaver t touw hen en dan met stiefsel of koalde eerpel plakn. Wat wa'j der dan greuts op as t deenk t ok nog deu ok. t Heugt oons almoal nog wal, as t apparaat hoog an n hemmel stön, doodstil, boaven de weend. Ik dachn as keend aait dat dat feilik engeln warn dee toozicht op oons heuldn, meer theologies klopn dat vanzölfs nich, want wiej hadn ze zölf oploatn. Schoonwal: doo'w dat met de meeste engeln nich? Zölf oploatn? Loat hen: wiej warn gewoon breefkes noar boavn te stuurn, tillegramn neumn wiej dee en dee gungn dan, as t goodgung, langes t vlegertouw noar n hemmel. Doar ko'j dan n naamn op zetn van n deernke dat iej geern meugn en de weend bleus t leefdesbreefke noar boavn, t zat doar as nen ruter op t peerd. Meer wat ha'j n trammelaant as t breefke n moal van n droad vleug en noar daaltn kwam! Dat kon umsgelieks gebeurn.
Ongelokkig as marietjes of betsies dee breefkes oonder oogn kreegn en ze vernömn dat ere naamn der op stönn! Dan ko'j better geliek immegreern, want iej wördn der wekke en wekke lang met ploagd.

Ik mos doar an deankn too ik veur n paar wekke op de radio nen filmmaker heurn proatn oaver ziene nieje film, dee hee maakt had in Tibet. Dat laand hef merakels te liedn oonder de macht van communisties Sjina, en dee filmers hebt dan ok met groot gevoar veur eign leavn dee film maakt. t Verhaal

Twentse Taalbank

geet oaver t verzet in Tibet, dus iej könt wal noagoan dat t de Sjineezn der wat an geleagn is dee verhaaln in de haan te kriegn.
Meer t is lukt. En dee film hef hier in oons laand dreaid in n paar bioscoopn. *Windhorse*, weendpeerd, het dee film. Dat is nen vrömdn naam en dat is t, meer ik zal t oetlegn. Manges bint de leu doar in dat laand zoo verslaagn en vernederd, zoo wanhopig ok, dat ze de bearge in goat met breefkes, dee't ze lösloat op de weend, op de vlöggel van de weend. Op dee breefkes zet ze noodkreetn, gebeedn, vroagn. En ze hopt dat de weend dee windhorses, want zoo het ze dan, de bosschop wieder brech en dat der eenn dee least en der wat met döt. Misschiens wal nen godheid, den de breefkes opvaank.

Ik heb ne vrouw keand dee der in t leavn allenig oaverschötn was. Geald had ze wal, meer ze was slim eenzaam en doar kö'j in t leste naar eenleustig van wordn. En wee'j wat ze deu? Zee maakn van dee kleane breefkes en dee leut ze oaveral achter. In n trein, op de parkeerplaats, in t vleegmasjien en in t restauraant. Almoal kleane bosschopn en noodkreetn. Wat heur meer deur t heufd gung, dat schreef ze op. En ze hopn dat der eenn t leazn zol, meer nums kon heur bescheed geavn, want ze had der ginn ofzeander op zat. Joa, dan kom iej nich wied.

Woarum ik owleu dat vertel? Der bint twee reedn. De eerste is: iej mot wal n groot geleuf hebn, da'j zoo meer owwe hertekreetn lösloat en hopt dat ze woareargns daalkomt. Dat der lusterd wordt, woareargns in de weerld. Da'j bescheed kriegt op owwe vroagn. t Lik der wal op dat der rechtevoort zoovöl eenzaamheid is en der zoo weanig lusterd wordt, dat de leu zoo meer van dee sinjaaln ofgeaft, zoonder adres. n Heeln dag an t vlegern an en meer breefkes noar boavn stuurn. Leevn Heer, as iej dit least, kö'j wat an miene rimmetiek doon? Leevn engel, as iej doarboavn wont, kiek dan s efkes of oonzn Johan doar biej ow is. Wiej bint der nich geröst op. Leve moor, ik wet nich of iej miej zeet of heurt, meer ik wol nog zegn dat ik völ spiet heb van dinge dee't ik oe andoan heb. Leevn man, ik heb heimwee, ik kan der ok niks an doon, meer ik hop da'j dit least. Dan wee'j ok dat der nog an ow dacht wordt. Leve tante: ik bin aait nog bliej met t hallozie dat iej miej noaloatn hebt. Of ik wal good wies bin? Beste leu, dat mo'j toch s perbeern: gewoon n paar breefkes schrievn en dee loa'j woareargns achter. Nee, nich roopn: gekke Henkie! Doot t meer s. Loat ze meer lign in n trein of in de bus, of in n restauraant. Iej wet nooit of der leu deur tröfn wordt. Dat hoof iej ok nich te wetn, want iej könt de peerde van de weend toch nich biejhoaldn.

Twentse Taalbank

Bolbak

t Mot wal 1956 hebn wes. t Joar dat der in Bokel keenderverlamming oetbrak. Van polio har der dootieds nog nooit een heurd, mer de zeekte was der nich meender um. De heern doktoorn pakn t resselveerd an. Nog genne wek noa t eerste geval ston t biej de Tweantehaln an de Bodnkaampstroat in Eanske zwart van de keender. Op nen goozndagnoamiddag, zee hadn dan toch vriej van school, kreegn ze almoal op de riej ne spuit. Alns biej mekare har t wa wat van zonne Australiese schoaperieje woar doeznden deers deur nen langn smaln gaank wördt drevn en keerls met völs te grote heu op ze stuk veur stuk met ne pistolle inspuit. Mer, deur de ineanteriej of nich deur de ineanteriej, biej oons in de boerschop is t wa biej dat ene verlammingsgeval blevn.

In t leste van juli van dat joar lag de roow biej oons zoowat heelmoal um. In t veald, n trad of veerhoonderd van de boerderieje, hadn ze met twee man de viefteen scheppel noa een-en-nen-haalvn dag hoast kaant ofzicht. De vrouwleu warn in de tusntied drok gangs met t beendn van de gaarvn. En wiej, de twee jongs van zes en acht, mochn koffie met brugn noar t veald brengn. In ne karbies har grootmoo twee greune kann doan, met n vuske kraantnpapier in de tute teegn t oetloopn. Ok de gemaljeerde köpkes warn in-epakt in papier, want koffie met stoeveriej, dat ko'j leu dee an t öazn warn nich andoon. De plakn stoet met brood en nen snie spek der tusn zatn biej mekaar in nen blauwgebloktn schötteldook. De leu leekn nich al te völ honger te hebn, zee keekn met bezwete köppe noar de wiedte woar t al wat duuster leek te wördn. En dat um dree uur in n noamiddag. Dan kö'j wa noagaon. Heb wiej alle gaarvn op n ean, veur t schoer hier is? stön der in de oogn te leazn. Mer wiej keender warn nog analfabeet.

Wier biej de boerderieje hadn wiej de kaanse um noar de waterput achter op t earf te goan. De grote leu warn nen ean vort en ok grootmoo har wa wat aans an n kop as oons achter de bokse te zitn. Dee put, doar mochn wiej nich komn. 'Doar zit n bolbak in, den grip oe zoo en dan zee'w oe nooit wier.' Toen 'k grootvaa n moal vreug hoo of den bolbak der oetzag wör e stil en keek e bang um zich hen. Met dat zwiegn maakn hee t ondeer groter en grouweliker as e m ooit har könn proatn. Veur miej wör t wat tusn nen onmeundig grootn keerl en n deer in, ne krusing tusn Goliath en nen olifant. Joa, ne slurf der biej, dat mos wal. Doar kon e oe t best met griepn. En hee was onwies groot, völ groter as de put woar e in zat.

Twentse Taalbank

Hoo dat zoo kon, doar was ik nog nich oet, mer dat t zoo was, dat ston veur miej vast.

Met zien beadn har wiej t lid van de put of wetn te schoevn. Alle twee oaver n raand kieknd zag wiej oonze köpkes in t stille water, dat hoast half hoog in de dreerings depe put ston. Later heb ik wal s dach dat leu dee nich wilt dögn zich zölf in zonne put as nen bolbak wierspegeld zeet. Dat zol wat wean veur de polietsie. Zee nemt een dee ze hebt op-epakt gewoon eavn met noar ne welput en as e doar verschrikt in t water kik, dan kan e zoo de kast in. Makkelik zat.

Welput, t woord is valn. Hoo veen iej de beste plaats veur zonne put, wo'j wetn? Biej oons was dat t weark van moo. Zee dee eurn gooldn reenk an n bölke neaigoarn en gung met n goarneand in de haand an t wicheln. Woar n reenk hen en wier begun te goan doar zat ne welle. Mer vaa was nich zoo gek dat e voort an t greavn gung. Hee leut der Hennik van n paar plaatsn wieder ok s biej komn. Den kon wichelroede loopn, zea-r e. En loat Hennik met zienn dreetak van weelgnhoolt noe de zölfde stie anwiezn. As ik der nog s oaver noadeank dan geleuf ik dat dat wichelroedespul nich deur water mer deur bolbäkke in n gaank keump. Ik zeg t mer nich harde op, want met de eerste leu dee de weerld roond verkloarn is t ok nich beste ofloopn.

'Bolbak, bolbak, woar bin iej dan?' As keender dee oet bangigheid in n duuster wat harder goat proatn, schreeuwn wiej t de put in. t Kloonk ampart dof. En deur oonzn oam kwamn der wat kreenkels in oonze spegelköpkes in t water. Mer met dat wiej n bolbak ansprökn, wördn wiej meender bang. Net toen ik in de put wol spiejn, n oeteandelikn dood veur n bolbak, kwam der toch nen knapperd, wiej warn schier de putte invloagn. Oonze oorn leekn wa oet mekaar schuurd te wördn, wiej schrökn oons kapotte, wusn nich hoo rap wiej in t hoes mosn komn. Veur de leu op t veald was t ut begin van t doonderschoer, mer veur oons was t n bolbak. In hoes in n duuster heukske zat wiej met grote eugskes stil veur oons oet te kiekn, lange nog noa t zunlech boetn wier baas was.

Toen der n dag der op vroage kwam oaver t lid dat los op de put har eleagn, keekn wiej zoo bedretn noar de put dat ze voorts geleuvn dat wiej der niks met te doon hadn. 'Zal een van oons wal vergetn wean. Better oetkiekn, tookn moal. As de keender der toch s...'

Later dat joar veul de Rus Boedapest in. Grootvaa, dee noar G.B.J.

Twentse Taalbank

Hiltermann har elosterd, har t oaver dee kommunistn Buljanin en Molotov as 'bolbäkke van keerls'. Veur miej ston vast dat t der doar in Hongarije slim an too mos goan.

Oo joa, t stroo was dat zommer mooi dreug van t laand komn.

Twentse Taalbank

Dree gedichtn

Heuidag

Opgoande zun
verjag n rook
oet de duvelspiepe,
strik t grös
tot kreaind heui.

Hoge, hoge zun
brach t greun
en nam t wier,
as nen dekn
tusken n hemmel
en hier.

Twentse Taalbank

Leeuwerik

Vlöggel van hazelnöt noar heuger,
n kraans in, van de klemnde zun.

Oe te zeen in t veald van lechtblauw
was t begin van ranjahete zommers.

Noe vleeg iej alleen nog hier in miej,
in t härte van hersngrieze sneebujn.

n Heetstn zöndag van t joar

Water in de bekke
weeltert zich
in de zunne.

Stiller nog
as n rooin Massey
in n kapbearg
antiek steet te wördn.

Twentse Taalbank

Twee gedichtn

Gladdigheid

Oet zienn beundel *Teurslaegers en Rasterpäöle*

Foekn in de bokse,
knötters in t hemp,
vooldn in n jas:
dee strikste nog wa glad.

Moar de groovn in diene zele,
de glipn en de glievn:
doar is gin gladstriekn an.

's Nachtns, helemoale klone, met t peerd noa n Drieks

Vertwiefeld loopn langs de grafte,
sneller, vlugger, faldera!
Sjoksn, zwoksn, oet de bokse...
I-j könt wa roadn: tralala!
Tralalie, t is middernacht,
vale moane döt mi-j wat,
sjikker, dikke, donne, zat,
döt mi-j wat, en döt miej niks.

Twentse Taalbank

Met t peerd goa ik noa n Drieks.
Hee slöt mi-j de knolle um t gat,
krig zik t ganse wammes nat!
t Stök mi-j niks, ik zeg t ow:
dén Drieks is mi-j joa völs te row,
zooat e döt en at e slöt,
t zweet t peerd de hoed ofgöt!
t Zol toch wat, verdammt ein Moahl!
Meine Güte, hol toch op!
En houw dat beest neet an de kop!
k Zal ów s peitsn met de zwöppe!
Renn kan e, kiek, doar löp e
huulnd noa dee meepse böppe,
dat olde wief kik oet de döppe
as ne bolle, wat röp e noo
de hele stroate bi-j mekaar?!
Verdammt!
Verdammt!!
Verdammt ein Moahl!!!
Mien peerd hef joa ne echte kwoal!
En i-j, joa doe, wat lach i-j noo?
Ik stoa hier neet veur mien plezeer,
ik val joa hoaste umme neer!
Idioot, doe, wat denk i-j wal?
Da'k klone bunne, raarn kwal?
Meneer hef zekers studeerd in de stad?
En dech noo: t boertjen is knoepezat!
Wacht moar, drietkeun, filosoof!
A'k ow s nen hengst veur n bakkes goof?
Owwe bakkebeurde, dee brent ok good,
verdomdn, langn idioot!
De brand der inne, waart ow moar,
ik bun met ow nog lange neet kloar!
En doe ok, Drieks, stomn zwans,
loat dee böppe!, dat olde wief,
en help mi-j t peerd s an t lief,
t hef mi-j alle butte stief.
En dors he'k ok, Drieks, asterbleef:

He'j nog n spierken in de flesse?

Twentse Taalbank

Zölfportret as Mastbos

De hoaltbakkers hakn, de schrievers schreevn

Meer as wa'j bint, dat bi'j nich! Doarvandan da'k oet n bos en t weenter kwam; oet n Mastbos woarvandan ik n ean van n oorlog nöagern zag, ean en oaverwinning, oetbeeld in nen Canadeesn of Amerikaansn tänk, met ne witte steerne bescheelderd en verdan rolnd oaver n diek. Of nen stroatweg oetveurn oaver nen stroatweg, zoo deudn de beande rätteln.
Kon wean den tänk was de weg kwiet of drost, woarum aans was den greunn tänk zoo stik allenig... Hoast wa liek met t slingerige beksken dat laterhen vrömd blauwn en öazndn drek kreeg (de rooie munitiekist, daalkömn oet ne vleegmasjien, lag twee hoaltbuske wiederop in ne aandere bekke), slingern den greenddiek zich met den Don Quichote-achtigen tänk den ik vuur miej zag, dewiel ik doar tusken de voarnds stun.
Wiederop greuin den beuk woar at een joar later mienn naamn in schrevn wördn. Nöager-an lag de offerstie van de vösse: nen stobn woar at veern an vaste pikn. An un dichte greuid en duur voarnds oaverreuid waagnspoer stun den duustern öpper boesken, doar leup der s wel dood op zien gemak, of e n pad kwiet was, un doonker schriewieds goand deer, ne brede witte striepe oaver n snoetn, wa net of e oonderwegns was van t ene spreuksken noar t aandere. Op den tied was t in t stad a joarnlaank weenter. En nee, den duur meanskenhaand in t Mastbos oetgröavn viever was pas völ later in den bos kömn.
Saalmonszeagel en lelietjes van daaln an nen doonkern holn weg. Twee joar later zag ik pas good hoo of de voarnds as veern in mekaar stökn, hoo gevallig zee eern kromstaf met zich dreugn. Nog wier n joar later scheut jachtopzeender Haverkaamp doar t aaltied blieje heundken Sjekkie dood. Zien graf lig biej de havermiete dee't ok a vort is noe. Dit is n tied van t hengoan. Piel in de heugte stunn de dann. Vuur n joar terug har de voodoo van den tiedgeest ze kromtrökn. De spardann nömn de schutkluur van takdroad an, dannteuge höngn vöttelig daal as de vlearkn van de duur t spook van Haverkaamp daalschötn roofvöggel en doevn. Der scheen n oog duur de wolkn hen, dat was de zun. Doar was t woar ik op n moal miene eerste dichtreagels oetdachtn, nich de oorlogsverkloaring an de dichters, mer eerder de oorlogsverkloaring an de krombugers, an de nog komnde Uri Gellers. Noe is t te laat, t wördn 1992 en 1993. Vortrotte meutpöale, n viever bleend van blaar en täkke. In de wiedte rätteln snelverkeer, t breudsel van den akeligen tänk den bliej bod brachtn.

Twentse Taalbank

Zelfportret als Mastbos stun eerst in *De Revisor* (den 20stn joargaank, nommer 6, december 1993) en wördn oaverzat in t plat duur Gerrit Klaassen.

Sjekkie ('Voor Willie') stun eerst in *Terug naar De Brug* (t eerste deel van *Hoofdstukken uit de Overijsselse literatuurgeschiedenis* duur J. Heymans, 1995) en wördn oaverzat in t plat duur Goaitsen van der Vliet.

Sjekkie

Van Sjekkie we-r ik nog van zien moonter daal-
hangnd oor en ziene aaltied rood hechnde tong,
net of hee duur alns hen plezeer maakn wol. In
de schöp nen emmer zoere melk; zwaalvn reupn.

Woar at n vleegnzwam stun, woar at n bosweg op
de wiedleustigheid op an rooin met zienn rooireem
van gel zaand, woar at ok in n Mastbos den Mastviever
daallag oonder den onmeundig oonverschelligen hemmel,

doar schungeln Sjekkie kwispelstertnds roond, feal
op knienn en flurig veernspil. Trouwer an ziene
möage was der gen een. Mer nen vaalsn Sfeenx

met geweer - Haverkaamp - scheut ne nich biej Gizeh,
meer biej n Mastviever daal. Kleann keunn blood
- wied van de beukn, biej de havermiete dien kruus.

Twentse Taalbank

Hen en wierum met t spoor noar Goor

Geen toegang
Deze deur vrijlaten
Pas d'accès
Maintenir le passage libre
Kein Zutritt
Diese Tür freilassen
No entrance
Keep this door free

Keep this door free
No entrance
Diese Tür freilassen
Kein Zutritt
Maintenir le passage libre
Pas d'accès
Nich in n löp zitn
Iej komt der nich in

Twentse Taalbank

Tweedoeznd-en-zoovöl-der-biej

In t laboratorium van de Weerld Organisatie veur de Ruumte is grote drokte. Oaveral loopt leu van hier noar doar, proat of kriesket deur mekaar hen, zint gedoan as miegeampn. Wat mag der wa nich gebeurd wean? Biej t alverdan mer losteren noar de steern hebt ze, maank t stöarig en alverdan mer roesken, un sinjaal ontdekt dat ja wa intelligeant löt! Ze könt t nog nich löavn: 'Wil der woar een oons der biej doon?', zeg der een.
'Zal wa nen commercieeln zeander woar wean, op nen satteliet', zeg n aander.
'Nee, nee, dat nich, da's wa wis', noe wier nen deerdn, 'dat kan nich... t Sinjaal löt ja hoast klook.'

Noe eerst efn dit, leazer. Iej möt wetn, tot hier an too he'j makkelik en heandig leazn könd, mer dat is umdat wiej dat, um ow nich bang te maakn, veur ow oaverzet hebt oet de sproak van dee, nog tooknde, tied. Ze proat ja al Engels dan, de hille weerld, of ne aandere sproak, Russies, Arabies, Chinees, doar wil wiej of wean. Wiej könt van ow nich verwochtn dat iej zukke sproakn keant. Mer om de spectaculaire gebeurtenisn better te verstoan broek wiej nog ne aandere sproak. Woarum, dat zal ow wa kloar wordn. Wiej meant dat iej dizze sproak ok wa verstoat. Dizze sproak is t Daallaands, misschien better bekeand as t Hollaands. Dat proat ze dan ok a nich meer. Mer doar heb wiej de sproak van de Eerdbewönners van dee nog tooknde tied in oaverzet. Dat mag ow beschaafd liekn, mer dat vaalt vaaks nog wa teagn. En of de sproak dee'j noe least in dee tied nog heurd wordt? Tsja... Eerdse tolkn bint der dan a geels nich meer...

'Maar neen! Hoe is dit mogelijk!', roept dus de jeugdige professor Tatjana Toebantskaja, terwijl zij de stagiair John Tucker omverloopt, die van opwinding alleen nog maar nerveus giechelen kan. Deze krabbelt, nog met Tatjana bovenop zich, overeind en maakt zich uit de voeten, springend of slingerend aan lampen over tafels en aanwezigen.
'Wil iemand ergens ons in het ootje nemen?', vallen wij nu in het verhaal.
'Zou het van een of andere commerciële zender komen, van een satelliet?'
'Oh, neen, dat zeker niet, dat kan niet. Het signaal lijkt wel bijna intelligent.'

Zo, lezer, nu zijn we weer bij waar we waren.

'Okee, blijft u alstublieft allen bedaard nu!', roept de Antwerpse projectmanager Sjef Buijtenmarckxs nu. 'Heeft iemand al getracht het signaal te transscriberen?

Twentse Taalbank

Zijn er al inzichten verworven? Bevat het signaal een boodschap?'
Leroy Haiwat, de scepticus, antwoordt, een weinig vertwijfeld: 'Het lijkt wel of de decodeermodule vast zit, overbelast is. De server kan het ook al niet aan! Wij hebben beslist meer netwerkondersteuning nodig! Minstens een terabyte of zo!'
Doctor 'zeg maar Sjef' Buijtenmarckxs: 'Goed zo, Leroy, ik zal kijken wat ik voor je kan doen. Rustig maar eerst. Ik weet het: je kunt het, echt. We schrijven geschiedenis!'
'Hmm', bromt deze.
Plotseling toont de decodeerder op het beeldscherm: 'Leu op Eerde, geern wil wiej ow vroagn: Eeit ow luk doar.'
Tatjana: 'Nou, sorry hoor, het begint weliswaar ergens op te lijken, maar mij gaat geen enkel lichtje op, ik snap er niets van!'
Leroy: 'Ik begrijp er ook geen moer van. Ik heb alle Translator-opties al beproefd! Het zijn beslist terzake kundige grappenmakers!'
'Ja, maar díe dan...' Tatjana wijst op een knop, helemaal aan het eind van de rij.
'Oh, nee, die mag ik niet gebruiken! Die is van die student... hoe heet hij... die van de vakgroep Universele Totaalgrammatica. Hij is hier een experiment aan het doen. Kijk er zit een stickertje bij geplakt, wat hij doet. Roep hem er eens bij...'
Sjef: 'Waarlijk een goed idee! Waar is hij? Hij was hier zojuist nog!'
Tatjana, nieuwsgierig geworden: 'Wat staat erop? Oh, goh, "Moeder aller talen"! Ach joh, het kan toch geen kwaad?', en hup, ze heeft hem al ingedrukt. Subiet verschijnt er ondertiteling op het beeldscherm!
Sjef, verbijsterd: 'Krijg nou wat!' Hij slikt even. 'Wat willen ze? Of we het wat rustiger aan willen doen? Wat... Toe, Leroy, voer in: "Boodschap ontvangen! Wat bedoelt u?"'
'Iejleu doar, iej bint as lestn zoawat nog gin lid van de Federatie van t Voalth-kwadraant, umdat iej nog van zukke opschöttelingn bint. En dat mö'w wetn ok! Wat n kabaal maak iej doar, elektromagneties kabaal: lange golvn, korte golvn, of deur mekaar hen, stiekem gebliep van dee keerlkes met greune päkkes an, en as wiej t dan decodeert dan is t ja al door getöat. Noeverdan heb iej dat a meer as hoonderd lechtjoar om ow hen töat. Wiej zoln der nog kopzeert van kriegn! En t wordt ja al lieder! Kan t wat röstiger?'
'Voalth-kwadrant, vergeeft u ons, maar, eh, wat is dat?'
De decodeer- en translatiemodule, die nu ook een manier gevonden heeft om de juiste bijbehorende klanken te genereren, laat een smakelijk gelach horen van gene zijde.
't Voalth-kwadraant, meanskenkeender, dat is... wat zö'w zegn... doeznd

Twentse Taalbank

lechtjoar um ow hen, um den doon.'
'Zeg hoor eens', roept Leroy plotseling met zenuwtrekkende linkermondhoek, 'ik laat mij niet voor puber uitmaken! Door niemand niet! Ook door jou niet!'
'Heandig an, keerlke!'
Sjef, wat beter in staat de hoofdzaken te blijven onderscheiden: 'Sorry, maar wij zijn de Intelligentie op Aarde. De suggestie dat wij ongenuanceerd herrie zouden maken lijkt mij wat ver gaan. Bovendien is uw vraag niet bepaald proper voor een eerste contact, niet bepaald bevorderlijk voor, eh, warmte, vriendschap.'
'Ach joa, iej zölt wa geliek hebn, mer dat 'wöarmte', 'kammeroadschop', hoo doo'j dat biej oe, met neutroonn, gammastroaln? Man, wat n kaskenade maak iej doar, zekers de leste eeuwn! Klook, zeg iej, vernemstig, mer woar heb iej t verstaand dan zitn?
'Of wij intelligent zijn? Domoor!', roept Leroy, 'Wij hebben auto's!'
Stilte. 'Zo, daar heeft ie niet van terug', fluistert Leroy nu tegen Sjef, die nu echter toch wat ongemakkelijk begint te kijken.
'Wiej warn der niejd noar wat der nog meer biej ow op Eerde leavt. Kön iej oons doar bescheed van doon, Sjef? Sjef is t toch, den meer klookn?'
'Nou eh...', stamelt Sjef, 'we hebben koeien en varkens... schapen... kippen... Dat was 't geloof ik wel... Oh, ja, en vliegen, ook wel vliegen, buiten.'
'Da's al?'
'Nou ja, vroeger, geloof ik, waren er ook zoiets als tijgers, neushoorns.'
De decodeerder hapert even.
'Nösheurn?'
'Ja, neushoorns, en, eh, nog wel wat spul geloof ik...'
'En pinguïns met lasogen! Tsja, dan hadden ze maar gewoon mee moeten gaan met de economische vooruitgang. Je kunt daar niet op blijven wachten! Kennen jullie dat wel, economische vooruitgang? Ja, en jij maar denken dat wij niet goed genoeg zijn voor een onderonsje! Nou, laat maar!', balkt Leroy er weer tussendoor. Hij krijgt meteen een opstopper van Tatjana.
'Lasoagn? Heb iej dan zölfs met de ozonloag hen knooid? Zoa völ dorigheid... Nich te löavn...'
'Een gelatinepudding met glibberige tentakels en uitpuilende ogen, die een slijmspoor nalaat', mokt Leroy, 'een jaloerse voyeur is het!'
'Waar diej, Lieroi! Of wiej komt noar daaltn!'
'O, kom maar op! Ik stop je in het achterwerk van de Grote Beer!'
Het volgende moment begint Leroy te schokken. 'Ding-dong' klinkt het luid, voor iedereen hoorbaar. Leroy wordt omgeven door een vreemd flets licht. Hij probeert te roepen, maar al wat hij zegt is: 'mè mè mè.'
Dit gaat Sjef, begrijpelijk, te ver, en terwijl witgejast personeel van de medische

Twentse Taalbank

staf de spartelende, mekkerende Leroy mild afvoert, roept hij in de decodeerder: 'Hé, zeg, verhevene, is dat nou het goede voorbeeld? Wilt u ons zó beschaven? Maak dit onmiddellijk ongedaan, s.v.p.!'
Tatjana, van de schrik bekomen: 'Zeg, dat was niet erg aardig hoor! Dat valt me van je tegen!'
'Wiej hebt ne decodeerd. Hee wordt wa wier normaal... Doert efkes.'
'Ja, maar toch... Zo ga je niet met de Hoogste Intelligentie hier op Aarde om...', herneemt Sjef zich mokkend, 'maar, eh, hoe praten jullie eigenlijk zo makkelijk tot ons?' Sjef is inderdaad de domste niet. 'Doet u dat via de technologie van Wormgaten of zo? Beheersen jullie dat? Da's toch inderdaad eigenlijk best knap!'
'Woarmgeat?'
'Ja, Wormgaten, van die gaten in ruimte en tijd... Wij theoretiseren ons al tijden suf, maar...'
'Oo, Mirreruumteheurn, zö'j meann. Nee, dat is biej oons a veröalderd. Doar kö'j dan luk in tröatern, da's woar. Dat is allenig nog veur toeristn dee s wat aans weelt. Nee, wiej hebt bettere technologie, mer wat, dat zeg wiej nich. Doar bin iejleu nog nich an too.'
'Poeh', fluistert Sjef, 'die lui moeten wel hartstikke machtig zijn. Midruimtehoorns!' Hij zweet ervan, voelt zich onbestemd, ongemakkelijk, somber. 'Als wij de zaakjes hier netjes op orde hebben, mogen we dan meedoen?'
'As t n moal zoa wied is... Eerst möt iej wetn dat wiej in t Kwadraant ene standaardsproak hebt. Dee mö'j eerst leern.'
'Dat wil ik wel! Lijkt me leuk!', roept Tatjana.
'Verdorie, hebben we hier net allemaal geleerd hetzelfde te praten, zij het in sommige uithoeken wat gebrekkig nog, moeten we wéér wat anders leren. Moet dat echt? Is het moeilijk?', kreunt Sjef.
'As iej der nich met grootbracht bint, is t zwoarder a'j meant. Iej leert t zoa voort nog nich. Iej möt ow good anhebn. Dan mö'j nog exaamn doon, en a'j dat haalt kump t zwoarste nog, t nöal-exaamn.'
De decodeerder weet dit laatste niet te vertalen: 'Nuil-examen?'
'Nee, nich nujl-exaamn, nöal-exaamn! Doar mö'j wil an könn hebn, aans kö'j gin lid wordn.'
Het onderwerp lijkt de spreker van gene zijde te gaan vervelen. Hij wisselt plotseling van onderwerp.
'Tatjana, wat dös nog meer as "Wiefke, snoare dan, hoarkleur as goaldne row, alns op de rechte stie, niks woar nich wat zitn mot, zöch leevn man, stark en zwak...' - *de decodeerder hapert even* - '...den mangs wat eampig wean mag, as e mer luk humor hef en klook is"?'
'Ah, maar dat is flauw! Waarom vertel je dat zomaar? Dat heb ik maar één keer...', roept ze verontwaardigd, '...en hoe weet je dat allemaal?' Ze bloost.

Twentse Taalbank

'Wiej wet alns.'
Sjef, die verbaasd heeft opgekeken, stamelt: 'Maar Tatjana, als ik dat geweten had... had ik... ik...'
'Wiej wet alns, Tatjana. Doe dös bosschopn veur dien oalde noaberwief. Dat wet wiej ok. Doe hes ok ne mooie aura, völ zachte keenderkleurkes, drapeerd op nen mooin doonkeln glood van karmienroad. Doe bis wa kloar in de hoed, duch miej.'
Andermaal bloost Tatjana.
'En Tatjana, wat dös nog meer?'
'Ja, maar je weet toch alles al! Maar vooruit, ik lees heel graag heel veel boeken, en soms denk ik, weet je...', ze giechelt, '...soms denk ik, waar laat ik het allemaal, en dan denk ik, dat alles wat ik ooit gelezen heb zich plotseling in één groot onderling verband gaat plaatsen, en dat ik dan openbarst als een pop en wegvlieg als een vlinder! En dan, eh...'
Plotseling stormen paramilitairen het laboratorium binnen. 'Afgelopen! Iedereen zwijgplicht en meekomen! Vanaf nu staatsgeheim!' Resoluut beent de commandant op de decodeerder af en drukt op de uit-knop.
Een lichtflits! Dingdong! De commandant begint te schokken en, u raadt het al, roept 'mè! mè! mèhèhè!' Het toestel ontploft, talloze spiraalveren en radertjes die bij de bouw niet eens in het high-tech-ding waren gemonteerd, maar het staat zo leuk, springen eruit, en schroeven, lampjes...

Doalik doarop stof Tatjana hen as nen drilnden bal van lech. Zee is oet ere poppe kröpn en al wat zee har an leefde en vernemstigheid floddert as nen zunvoggel hen. Zee stof doar nich in eern eenmood: noa nen zet tieds wördt zee nog n lech gewaar. Eerst keant zee t nich wier. t Aandere lech kump nöager-an. Dan zöt zee den studeant, John Tucker, en hee zöt eer. Ze komt biej mekaar op t lech wat ze in zich hebt, en zoo stoeft ze verdan duur de wiedleustigheid van t Voalth-kwadraant, de eeuwigheid in...

En noe dat iej wet woo of t ofloapn is, bestn leazer, beste leazeres, hoald wiej oons biej de sproak woarin t al begönn is. Noe wet iej woarum dizze sproak zoa heandig kan wean, juust in de nog tooknde tied. En as der een ow noe, rechtervoort nog, zeg: 'Komt der in, dan kö'j der oet kiekn', dan we'j wa'j ow anhaaln könt. Recht gevöarlik is t nich, mer iej wet mer nooit of t is der eenn, nen verkenner of zoa, oet t Voalth-kwadraant... Dan kon dat 'oet' wa s wieder wean a'j meant... Tsja, iej möt der wil an hebn...
En, oo ja, Leroy kan a wier nötn as van oalds. n Commandaant döt nog aait mekkern.

Twentse Taalbank

KORT EKUURD

Gerrit Klaassen
Oaver: Gerard Vaanholt, ***En zo kleait wiej verdan...***
Broekhuis, Hengel 1999

t Is jammer dat seend de kraantnfusie de Tweantse sprök boavn-an in n hook t nog mer aamper-an twee joar oet hef hoaldn. Zoaterdag den 7n november 1998 stun n lestn der in.
Good een joar later is der as nen oard temeutkomn an de leazers un hil deel van beundeld. Dat hef den keuzeheer nog wa kleain kost, a'w n eand van zien vuurwoord leuvn mait. Ziene meuite hef nich umseuns wes. Gerard Vaanholt hef met t maakn van *En zo kleait wiej verdan...* doan wat der van ne vroagd wördn.
'Wiesheden oet 't Tweantse leaven' is der as oondertitel an metgövn. n Redakteur van n goonsdaagsn biejloag *Stad & Land* van n Baants hef van 1983 of - doo't e nog vuur de *Twentsche Courant* döa - zunne kleane veerdoeznd sprökke biej mekaar gadderd. t Hadn der wa n paar doeznd meer könn hebn west at der ok nog oet de acht joar doarvuur van broekt was. Benaamp de joarn doaran vuurof hef den regionalist en oald-heufdredakteur Bernard Plegt nen pleer zegswiezn - vuur n deel ok boetnlaandse - in de *Twentsche Courant* zetn loatn.
Hoo of t ok is, Vaanholt hef der oet alle veerdoeznd sprökke zun neegnhoonderd selekteerd en vanniejs speld, rubriseerd en vuur n hil deel alfabetiseerd in veerntwintig soortn. Wal kö'j t idee kriegn dat *De leu* en *Zo is 't mer net!* luk nen duurpot wördn bint van sprökke dee't nich zoo makkelik woaraans biej pasn.
Wat mö'k der wieders van zegn?
Wat opvaalt is dat 'vuur' en 'veur' duur mekaar wördt broekt, as wa biej de zölfstaandige naamweurde as ok biej de vuurzetsels. Vergeliek 55-17 met 77-13, woar at vuur t Hollaandse 'vuur' in t Tweants eerst 'vuur' en dan 'veur' steet. Zoo wördt der met 'vuur' in 25-17 en 'veur' in 27-8 t Hollaandse 'voor' anduud. A'j der let van hoaldt, kö'j hier nog n paar köppelkes meer van veendn. Zol wal s van doon könn hebn met woar at de sprök oet vort koomp.
Wieders is t jammer dat inhoald en vuurwoord in t Hooghaarlemmerdieks doan bint, net as de leste ziede en de achterkaant. Nichterum, t is met de teekningn van Piet Verberne, n schier en heandig beundelken in twee versies: nen greunn slapn vuur de wörkeldaag en nen roodn stievn vuur n zundag.

Twentse Taalbank

Gerrit Klaassen
Oaver: Harrie Scholtmeijer, *Naast het Nederlands*
Het Taalfonds/Contact, Amsterdam/Antwearpn 1999

t Beukken oaver 'Dialecten van Schelde tot Schiermonnikoog' least rap vort van kaft töt kaft. Da's n eerstn verdeenst van Harrie Scholtmeijer, metwearker van t Meertens-Instituut in Amsterdam en seend n paar joar koördinator van t GOS-projekt in Zwol (wat steet vuur Grensoverschrijdende Streektalen).
t Is kloar: met de sproak geet t net as met t laand. Stöarig-an wördt t luk aans. Met tied van goan vernem iej, laand en sproak kriegt ne aandere kluur. Den Liwwarder dokter Johan Winkler hef in 1874 oaverzettingn van den zölfdn teks in good hoonderd Neerlaandse dialektn biej mekaar bracht en oetgövn, oaver de geliekenis van de vaar en de twee jongs (Lucas 15:11-32). Noe hef Scholtmeijer in t spuur doarvan in zien leste heufdstuk twaalf oaverzettingn opnömn van den zölfdn teks, mer dit moal oet de NBG-vertaling (1951). Meestparts is t ne vertaalde hollaandserieje wördn. Zoo steet t Oldnzeler stadsplat van Jan Borghuis model vuur t Oaveriessels, wat dat ok mag wean.
Ok Gerard Vloedbeld hef dootieds ne Hollaandse vertaling (Petrus Canisius, 1940) broekt as groond vuur ziene oaverzetting[1]. t Har miej lever wes, Scholtmeier har köazn vuur oaverzettingn richt-an oet t oalde Grieks, zoo as Anne van der Meiden doan hef met ziene Tweantse biebelvertaling.

Gerrit Klaassen
Oaver: A.L. Hottenhuis, *Wat (nog) niet in Dijkhuis staat*
NV Oetgeaveriej Smit van 1876, Hengel 2001

Der stoat meer weurde in t Hollaands as in t plat in dit mooi oet-egövn book. Op n leefstn zee'k t zoonder den umslag. An de vuurkaant bloots teekningn oaver vrogger. Wördt doarmet nich al te letterlik den an-ekunnigdn dood van t Tweanske plat illustreerd? 'Een boek, dat (glimlachend) op elk moment ter hand zal worden genomen' schrif den oetgeaver. Wisse joa, iederbod met weemood wierummekiekn noar hoo at t n moal west hef. Schoonwal Hottenhuis zich der in de joarn wisse um bemeuid hef um de

---

[1] *de Eawengellies van Mattheus, Marcus, Lucas, Johannes aoverzet in de Twentsche spraok deur G.B. Vloedbeld.* Hengel 1984.

Twentse Taalbank

oalde weurde en oetdrukkingn in eegntiedse vuurbeeldzinn te teunn.
Nich alns is opnömn van wat der in de joarn 1986-2000 in de kraant hef stoan. Oaver t woarum doarvan wördt neargns van doan, nich in de *Verantwoording* (woarum leg den stukkesschriever - 'André voor intimi' - dizze zölvn nich of?) en nich in de *Inleiding*.
'Hef den Hotnhoes dat almoal allenig doan?' A'j t titelblad leuvn mait har A.L. Hottenhuis ok nog hölp van nen A.H. Hottenhuis biej t gaddern. Den schient nog wier wel aans te wean as B. Hottenhuis oet Soasel den achterin biej ne rieg van 36 hölpers neumd wördt.
Op t nich aait good duurdachte van n inhoald wi'k wieders nich op ingoan. In DNT7 (bladziedn 253-257) hef Goaitsen van der Vliet doar a duftig oaver te gange west. Hottenhuis hef doar niks met doan. Zeunde.

Gerrit Klaassen
Oaver: ***Biebel in de Twentse sproake*** (Oale Testament, deel 1)
Stichting Twentse Bijbelvertaling/Van de Berg, Eanske 2001

Kompelmeant an Anne van der Meiden dat e (noa t umzetn van t tweede testameant vanoet t haandels-Grieks) t an hef dörfd um zich te woagn an t umzetn van t eerste testameant. Ok hier höld e rechtop um richt-an vanoet den groondteks, t Hebreeuws, van acht biebelbeuker Tweantsn koond te doon. Nich t makkelikste weark.
En voort begeent t eerste biebelbook met ne umzetting van t eerste woord dat der wean mag. t Hebreeuwse 'beresjiet', dat bepoald noch onbepoald is, wördn a vanof de Stoatnvertaling in 1637 hoast aait umzet met 'In *den* beginne'. As of der genn aandern anvaank was as *dit* begin. t Hef de eeuwn doarnoa ne zwoare verzetting zet op t ex-clusivistiese, t oet-sloetnde van t eerste scheppingsverhaal. As zol t met de weerld zoo wean begunn en nich aans. En wee deegennigen dee't doar aans oaver dachtn. Vuur n groot deel is doar al dee ellean oet voort kömn oaver of t noe schepping of evolutie was woar at t met de weerld um begunn was. Copernicus, Galileï en Darwin hebt ze der a um verketterd. t Is mooi dat de umzetters met dizze vertaling dizze historiese kwestie in alle wiesheed recht hebt könn zetn. Niks bepoald, niks onbepoald: 'beresjiet' wördt töt 'veurtieds'. n Godsgescheank!

Doarmet bi'w direks biej ne aandere historiese kwestie kömn dee't jammergenog in dizze Tweantse vertaling (t is mer de vroag of der ooit nog ene noa zal komn) gin recht wördt doan. t Geet hier um de kwestie van den Godsnaam. Let wa, wiej leaft in nen tied van noa tweedoeznd en toch dörft

Twentse Taalbank

de umzetters t nich an um t patriarchale godsbeeld, doar woar at dat op zien meenst zol könn, van zien vootstuk te stootn. Ze verdoekt zich mer wat geern achter ne taalhistoriese argumeantoasie duur te steln dat 'HEE nich bloots ne anduding van 'n manlijk persoon' is (ziede 6).
Dat döadn ze eertieds ok in t Neerlaands, mer hier hef t der van dat t oal(d)e plat alverdan bestoande verhoaldingn anhöld. As zol HIJ en HEM nich mögn behalvn in t Tweants.[1] Der wördt te makkelik van doan dat in t Tweanter plat 'de vrouw' met 'hee' an wördt duud. Ok doarin is Tweanter plat metevolueerd. Der wördt an dizze kaant de weerld noe-verdan-hen wisse zoo vaak van 'zee' as van 'hee' doan a'j t oaver 'de vrouw' hebt. Doarmet is ne niejmoodse theologiese diskussie toch luk al te rap oet de zied leg, ok a hef Van der Meiden met Buber ne troef in haande, mer Buber leavn wa vuur at der van ne feministiese theologie wördn doan. Vroag is o'j n book woarvan völtieds verhaaln leazn wördt as nen oproop um de ketns of te legn, bloos könt loatn sprekn van HEE-God vuur Adonai.
Of t zol mögn wean dat n Anweazigen nog s in de hoodöanigheed van Heemänneke langskoomp...

Gerrit Klaassen
Oaver: Aloys Terbille, ***Welldage***
Edition Van Keulen, Zelm/Vreedne 1997

Dree platdichtbeundels dee't de leste vief joar met kop en schocht boavn den middelmoat oet dörvn te stekn, dat bint *Teurslagers en rasterpäöle* van Sebastiaan Roes (2000), *Zunlech* van Theo Vossebeld (1998) en *Welldage* van Aloys Terbille (1997). t Is n gemis dat der in *De Nieje Tied* nummer neumd is van t weark van den lestn. Dat mos hier dan mer s met wierumwearknde krach doan wördn um luk biejtieds rech te zetn.
Terbille, joonk wördn in Vreedne (1936) van net oaver n poal biej t Zwilbrook achter Grol, löp a luk länger met as vandaag. Ziene eerste sproak is nen oard Platduuts. In 1978 kwam in n *Vredener Anzeiger* vuur t eerst *De Nacht in 'n November - 40 Jahre danach* oet. Tekstn oaver de novemberpogroms van 1938 in ziene wonstie. Dizze geschriftn wördn um duur lang nich elkene in daank ofnömn.

---

[1] Woar at van neumd wördt in n Baans van n 7dn meert 2001. Gerard Vaanholt, *'Veurtieds begun God met 't scheppen...' Twentse vertaling Oude Testament verschijnt in april* (ziede 27).

Twentse Taalbank

Laterhen wördn der in t *Kreisjahrbuch Borken* gedichtn van um pubelseerd (1978). In 1983 kwam zien eerste book oet. *Spoor van Lieden allevedan.* Doarnoa mundkesmoat hier luk vuurdröagn en doar wat pubelseerd. Tusken 1991 en 1993 schreaf Terbille ne riege van viefntweentig tekstn oonder *Een Jaohr un all de annern - Heimatszenen.* Dizze gedichtn bint in bewearktn voarm ok wier oetbrach in zienn lestn beundel *Welldage.*
Oardige gedichtn, woarvan der hier bloots n paar neumd wördt. *Nich een Woord* (z. 31), *Gudde Naobers* (47), *Packvolk* (56), *Doodsicher* (58v), *Achter 'n Wall* (76v) en *Daor is 'n Scheed* (113). Van n lestn dizn teks:
Alltied schnack delangs, / met Hüü en Hott / un Naober-Verschäll. // De Grensfoore / noch deeper utbouen. // Un eentieds / ook 'n Steen underplögt. / Nix mehr te sehn. // Met de Jaohrn / mehr as ne Foore debie an. // Dat Diene un't Miene, / mooi arrondeert. // Dann kümmp d'r eene, / sall di den Scheed wiesen. / Midden in 't Diene.

Goaitsen van der Vliet
Oaver: Annie M.G. Schmidt, ***Jipke en Jannöaken***
Em. Querido's Uitgeverij, Amsterdam/Antwearpn 2001

t Eerste wat opvaalt an dit heandige beukken is de klurige vuurkaant. Schoonwal de oorsproonkelike Hollaandse Jip en Janneke in twee gewone huze met nen hof kort nöast mekare wont, steet der n pleatken van ne oalde Tweantse boerderieje op. Noe bir ik oe toch... Wat hebt ze doar met vuur? Dizze kaant van de weerld kö'j zoowat aait nog verwochtn, mer dee Querido-leu ha'k toch luk wiezer höaldn.
Zoo kom ik biej ne aandere vroage: is dit wal n beukken vuur t kortgebeente anno 2002? Um vuur te leazn wisse wa, mer a'j t miej vroagt, dan is t toch benaampt un kadootjen van 'opa en opoe' an de kleankeender of jeugdsentimeant vuur de joaren-zestig-ginneroasie, noar inhoald en sproak.
Wat dit beukken toch wa hil biejzeunder maakt, dat bint de verschelnde vertalers, vuur alle heufdstukke een, of meer zölfs. Gerrit Kraa, doomoalig 'streektaalconsulent van het Van Deinse Instituut', zeg doarvan in zien noaweurdken: *Jip en Janneke vertalen in het Twents - voor welk Twents kies je dan? (...) Hoe doe je recht aan de vele varianten? De oplossing van het probleem is simpel: 32 verhaaltjes vertaald in 32 dialectvarianten.* Dat is t nöagste vanzölfs, mer nichterum, un mirakels good idee. Voor vuur linguïstn van later, tenmeenstn, a'j t sekuur anpakt. Um joa alle variaantn recht te doon, ok dee van oaver n poal, kump ut der fien op an biej t umzetn van de 32 biejdreagn noar ene standaard schriefwieze, in dit geval noar wat Kraa de

Twentse Taalbank

'officiële Twentse spelling' neumt. Dree leu van betaansie hebt dat op zich nömn: VDI-öpperste Thea Kroese, platschrieverd Jan Swennenhuis en 'dialektdeskundige' André Hottenhuis.
Zoowat kö'j, a'j t miej vroagt, eankeld good terechte kriegn a'j oetgoat van geluudsopnames van de gesprökn vertalingn. Mer an de twee stukke in t 'platt' van Noordhoorn en Schüttorf kö'j dikke zeen, dat ze de Duutse kleenkers nich good hebt um-ezat. Zoo leas ik *um* nöast *oem* (Holl. *om)*, *us* nöast *oes* (*ons*), *ut* nöast *oet* (*uit*), *et* nöast *het* (*het*), en *un* (*en*) en *du* (*jij*) woar at *oen* en *doe* har mötn stoan. Kö'j dan van al t aandere nog wal op an? Of is ok dit wier n vuurbeeld van wat wiej mangs 'knooiboksnweark' neumt? Slim duurgoand bint ze ok nich wat ere schriefwieze anbetref, mö'j wetn. Zoo leas ik kort noa mekaar *zwat* en *zwart*, en *wodt* en *wordt*. Dat bint ginne sproakvariaantn, mer dore schriefwiezeverscheln. En wat te deankn van (ziede 10): *Iej* hebt n stat op *dien* heufd? t Is bloots n vuurbeeld.
Dat ze alle platvariaantn geels nich recht hebt doan, wördt ok kloar oet *Jannöaken komp logeren*, oaverzat in de 'gesprökn sprook van Geester' duur Jan Kottink. t Is good te begriepn dat ze den ziene eigngedreaide schriefwieze van biejzeundere kleenkers nich oaver hebt nömn, mer biej t umzetn noar de 'officiële spelling' hebt ze zien Geesters kats verSoaseld. Hieroonder gef ik wat weurde zooat ze noe in t beukken stoat, en doarachter wat t feilk har mötn wean (of blievn): *gelt - gilt* (of *geelt*), *achterdeur - achterduur*, *veurnaam - vuurnaam*, *goat - goot*, *ik goa oet hen logeren - ik goo oet en logeren*[1], *völ - vul* (of *veul*), *bij - bi'j*, *deur - duur*, *köfferken - kufferken* (of *keuferken*), *oavermorn - ovvermorn*, *doarveur - doarvuur*, *sloap - sloop*, *zölt - zult* (of *zeult*), *vroagen - vrogen*, *loat - loot*, *döt - dot*, *bovenin - bovvennin*, *bigkes - bikkes*, *moal - mool*. Dat is toch nich um te zegn 'recht doon'!
A roem vuur t verschienn van *J. en J.* hef Kottink schrevn an t VDI, hee har n dun oog op de umzetting noar ne aandere schriefwieze, en (letterlik): *Noe meut ie mie belovn en ok dôôn dat ie mienn naam nens numt en dan meug ie dr meet dôôn waj wilt.* t VDI hef doar jammer niks op oet doan, en noe at Monique Sleiderink op de school van Geester der oet hef vuurleazn, he'w t dan zoo wied: Kottink hef 'Mevrouw Kroese' in nen breef vroagd de leste beukkes met ziene kats verknooide vertaling oet n haandel te nemn en um doaroaver vuur den 1n augustus van dit joar bescheed te doon.
Niejn wat t wördt. De 'Rijdende rechter'? Ik mag liedn dat e wat dit anbetref zien geliek krig. Aans leert ze t joa nooit, doar op t Eansker Buroo.

---

[1] Zeet ok dr. H.L. Bezoen, *Taal van Twente*, bladziede 217: 'dat zee met gung *en* wearkn'.

Twentse Taalbank

Stokkern

Iej vangt an
met in de stroont te reurn
en iej doot verdan
tot nums t nog wil heurn.

Dan zeg iej onbevreurn:
iej hebt geliek, wat he'j der an
loa'w der oaver zwiegn as t kan
mar da'j der wal van op mosn heurn.

Twentse Taalbank

Kuiern deur Marti

In t Liepke, Hengel in t lest van de joarn zestig (Triooo leedteks)

Ik zeg oe! De regering, zeg ik oe! De regering hef der schoold an dat wiej voort temet s n moal allenig in de kaark zit, zeg mer, of da'j mooi dom stoat te kiekn in de kökn met ne vlak stoet. Zoonder keze!
Ik zeg oe en doarum zeg ik, de regering met eer beleid, ha'k hoast zeg, met al dee riekssubsidies op t oopnbaar vervoer, zeg mer, komt der al meer stadsbusn, streekbusn, buurtbusn, spitsbusn en meer van den pröttel, alverdan. En doarmet, en dat kö'j oe wa begriepn, völ meer sjaffeurs dee't hier nich kunnig bint! Joa? Dat zeg ik! En dee leu könt oons nich verstoan! Ik zeg oe!
En wat doot ze, na? Zee knapt alle dage deur oonze stroatn hen en wier, en dat doot ze!
En wa'k oe zeg, zee könt t verschel nich heurn tusken, en dat mean ik ok zoo, nen katteliek en n katnliek. Zee'j, veur eer is dat aleens, zee'j, mer wiejleu heurt t verschel wa tusken t 'Jéhézus' van t kaarkvolk en t 'keflap, keflap, keflap' van ne katte tusken de dubbelde achterbeande van ne bus. Zee'j! Dat wo'k oe mer zegn.
En zoo koomp der al meender volk in de kaark en al meender katn um t hoes en al meer muze in de kökn en dee vret oe de keze op!
Na, wat zeg ik oe? En wat zeit de muze? 'Piep!' En dat verstoat ze wa! Gossamme, loat ze doar dan oaverhen veurn, aait verdan met dat genöal en gedram, wat mö'k der met, doar kaan'k miej wa zoo hellig oaver maakn, hè.
Joa, dee jongs hebt ok gin schoold. Mer de regering, zeg ik oe, de regering! Annie, doot miej nog n pulken bier!

Twentse Taalbank

Twee peerde

Duur de mornzunne
draaft twee peerde
t lech in de maann
n stert in de loch

Met de middagzunne
zeukt ze de keuldte
in n schaa van de beume
n kop na mekaar

In de oavndzunne
weadt ze tieegn-een
zwaait met eurn stert:
n span met eur tweein

In n nacht
sloapt ze onder t dak
in n oadem van n aander
de hoed tieegn mekaar

In n vroomorn
frensket ze beide
en goat wier tehope
alns is wier ni-j

Twentse Taalbank

Groov van ne haark

Nen sleevn was e en slim vernauwd de leste tied. De ofgeloopn daag har t um völ meuite kost ne koel van n veut of wat deep oet te greavn. t Begin van wat nen viever mos wördn har zoodöanig nen anvaank nömn. Eerstns was e mer s steal de deepte in goan. Noe mos e zien pokkeln van de vergangn daag bekoopn met bloots luk oetliekn. Hee kon nich tevöl. Höng oaver de haark te hoostn in n hof.
Un ambörstig rocheln en piepn was alns wat e, van achterhen de zaandbultn vort, oet kon brengn. De vöggel höaldn zich mearkboar stille. n Börstbot van zien öargel gung slagmoals op en daal en t härt boonsken um boavn in n hals.
At t nog länger anhöld smiet ik t der biej daal, döa-r e biej zichzölvn. t Was dat e den stel van t gereedschop nich misn kon biej t schoarn van zien dunne lief, aans har dee haark a lang in n hook leagn.
t Vasthoaldn van dee haark was t ennigste wat um nog te doon stun. Stönnd en stennd höal e eenkennig n hoaltn stel vast, veuln zich as was e zölvn van hoalt. Kon wean wa van iezer. Hee wás ne haark.
As nen hoaltn Kloas stun e doar met de vinger stram in t gelid. n Zweet löap um oaver n hoaltn rug. Gin kraaknde knene meer in de bokse, ginne bokse meer an t gat, de been veuln e nich meer en de aarme, as beume zoo zwoar, harn zich vereend met t hoalt.
De iezerne vinger kräbbern as kämme t zaand in liekrechte spuurkes. Völ meer kreag e nich van de blauw-witte taande. Hoo länger hoo wieder höng e vuuroaver noar de groond. Den kromn stel was nich meer um met te wearkn.
Nöager en nöager kröap en krabn e op n raand van de koele op-an. Ineenn zakn de groond der oonderhen vort. t Wördn stikkedeuster. De zwarte eerde har de haark met t weark veerdig maakt.

Twentse Taalbank

LEU, POTLEU & STUMPKES

Gerrit Klaassen
De weerde van ne taalpries
Den wet vuur alns ne pries, mer nich de weerde.[1]

Woarum hebt ze ginn mooin platn naam vuur dizze pries oetprakkezeerd? t Mag op zich joa prieznsweerd hetn dat der vanof 2001 ne tweejoarlikse *Twentse Taalprijs* is in-esteld. Anjagers bint t *Van Deinse Instituut* en *De Twentsche Courant Tubantia*, ok wal s *t Buroo* en *n Baants* neumd.
Wat um hier voort a knip is dat den eerstn winner biej eenstemmigheed (of kö'w hier doon van eenkennigheed?) der met geet striekn, dewiel alman wet den döt vuur n *Kreenk* den ressorteert oonder *t Buroo* en al wekke ne platbiejdreage slit an *n Baants*. En ok al de leu van de jury hebt (oonderwiel) met beade instaansies van doon. Mag t dan n woonder hetn dat de 'voltallige' kommissie op vriejdag den neegndn meert 'eenstemmig' was in eer oordeel?
t Is aans wa van betaansie te wetn wél der ne pries in t leavn röp en woarum. En wel der in de jury zit en wel um krig, of der n rapport biej zit en - biej joa - wat dat inhef. Van dat leste hef in n Baants niks van stoan.

Dee pries is der ene vuur wat e weerd is en dat zal zich úm t aandere joar iederbod wier oet mötn wiezn. Of zoln de komnde joarn al dee leu dee't de körtste stie an n heerd hebt eerst ok nog an bod komn mötn?

[1] Noar t bescheed van Lord Darlington op de vroag van Cecil Graham wat nen cynicus zol wean, in t deerde bedrief van n veerakter *Lady Windermere's Fan* van Oscar Wilde, vuur t eerst spöld op den 22stn februari 1892 in t St. James Theatre in Londn.

Goaitsen van der Vliet
Joa, wat meant n dokter!

Op de webstie van de Eansker Regionale Huisartsen Vereniging vun ik oonder n titel *Enschede heeft sjeu! Enschede gezien door de bril van een jonge academicus uit het westen van het land* un neugnd stukken van Peter Buwalda, den zich dizze kaant van de weerld *journalist verbonden aan de Universiteit Twente* neumn löt. Ik citeer: *De beeldvorming over mijn woonplaats heeft enigszins te lijden onder de locale spraak. Twents - er bestaat literatuur over - is een van de lelijkste dialecten ter wereld. Toch loop ik vaak stadsgenoten tegen het lijf die niet behept zijn met de plaatselijke tongval. Wellicht komt dit omdat Enschede een echte studentenstad is. De aanwezigheid van de universiteit staat behalve garant voor een goed uitgaansleven, ook garant voor het behoud en de verspreiding van de Nederlandse taal.*
Buwalda kan der mooi geröst op wean: t westerse zeandelingnweark is t oalde plat good anbetrökn. Oaver n zetken zal der gin spier van oaver wean.
Wa'k nog zegn wol, en leegn nich: hoesdokters bint vinnig beteun vandaag-an-n-dag, mer at ze op zonne kulkook of komt, mait ze der um miej wa blievn.

Klöafzin (5)

't geht alltieds so rums-schlumps,
eenen Dag mobiel, un anderdaags
vanne Pinne!
(Oet: Aloys Terbille, *Welldage*. 128)

Twentse Taalbank

In & Oaver t Plat

n Hil deel nieje oetgaavn, van meert 1999 töt juni 2002.

In druk

• Johan Alferink et al, *Arfgoed. Uutdrukking'n, sprekwoarn en sprekwiezen in de sproake van de Gemeente Heldern.* Historische Vereniging Nijverdal en Omstreken. ISBN 90 76272 02 6

• Girbe Buist, *Streekwoordelijk. Gebruiksvoorwerpen in Oost-Nederlandse dialectzegswijzen verklaard.* Van de Berg, Almere. ISBN 90 5512 128 2

• Jo Daan, *Geschiedenis van de dialectgeografie in het Nederlandse taalgebied rondom Kloeke en het Dialectenbureau.* Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, Amsterdam. ISBN 90 6984 289 0

• L.G.J. Hagedoorn (Dieks), *Van alns wat in 't plat!* Eegn beheer, Rieswiek.

• Dinie Hiddink, *Wiej ploetert vedan. Jeugdherinneringen.* Ill. B.W. Oonk. Eegn beheer, Lochem. Gin ISBN.

• A.L. Hottenhuis, *Wat (nog) niet in Dijkhuis staat.* Smit van 1876, Hengel. ISBN 90 6289 585 9 (zeet ok ziede 349)

• André Hottenhuis, *Diogenes en andere Twentse verhalen.* Teekningn Wilma van der Veen-Budding. Van Deinse Instituut, Eanske. ISBN 90 71517 11 X

• *Jipke en Jannöaken. Jeugdsalamander Twents.* Em. Querido's Uitgeverij, Amsterdam/Antwearpn. ISBN 90 214 8170 7 (zeet ok ziede 352)

• Klaus-Werner Kahl, *Wörterbuch des Münsterländer Platt. HD-PD, PD-HD. Mit Regeln für die plattdeutsche Rechtschreibung.* Aschendorff Verlag, Meunster. ISBN 3 402 06747 2

• Gerrit Klaassen, *In nen anvaank. Twee verhaaln vuurofgoan duur beeldweark van Rembrandt Harmenszoon van Rijn.* De Oare útjouwerij, Eanske. ISBN 90 71610 52 7

• Denne van Knöldert (= Harrie Kiekenbosch), *Denne kik wat rond.* Ne riege columns. Guldemond, Roalte. ISBN 90 71429 34 2

• J.A. Kottink, *Gedichtkes in mienne môôresprook.* Eign beheer, Hengel.

• Idem, *Limmerikn in mienne môôresprook.* Idem.

• Idem, *Prakkezootsies in mienne môôresprook.* Idem.

• Idem, *Veteelsels in mienne môôresprook.* Idem.

• Anne van der Meiden, *Biebel in de Twentse Sproake. Oale Testament/1: Genesis; Exodus 1-20 en 32-34; Ruth; 1 Samuël; 2 Samuël; Ester; Preadiker; Jona.* Van de Berg, Eanske. ISBN 90 5512 121 5 (zeet ok ziede 350)

• Roelie Nijmeijer-Smit, *Gait & Gine.* Verhaaln. Van de Berg, Almere/Eanske. ISBN 90 5512 140 1

Twentse Taalbank

As wiej wat terecht maakt,
dan wilt wiej veur alns op t gemood warkn.
Gef t plezeer, döt t oe good
en is t schier um te zeen?

As dat almoal richtig biej mekaar koomp,
dan koomp t allenig nog meer op oetteekn an.

Dat steet veur oons zoa vast as n hoes

(Zoa deankt Morsink Architecten
oet Oald Oatmörske der ovver)

morsink

architecten in
bouwmanagement

Postadres Postbus 13, 7630 AA Ootmarsum
Bezoekadres Laagsestraat 40, Oud-Ootmarsum
Tel 0541-291327 Fax 0541-292855 E-mail morsink@morsink.nl